واکسن کرونا عامل ناباروری است؟

17 اسفند 1400

حدود دوسال از پاندمی کرونا در دنیا می‌گذرد. در این مدت بر اساس آمار رسمی کشورها، حدود ۴۴۰ میلیون نفر به بیماری کووید۱۹ مبتلا شده و نزدیک به ۶ میلیون نفر نیز بر اثر این عارضه جان خود را از دست داده‌اند. همه‌گیری این بیماری در کنار ابتلای زیاد مردم دنیا و مرگ تعداد قابل توجهی از آن، جنبه دیگری هم داشت، شایعات و سخنان مختلفی از سوی افراد گوناگون درباره این بیماری، علل و عوامل و درمان آن از همان ابتدا مطرح می‌شد، علت اصلی این روایت‌های مختلف و گاه متناقض، ناشناخته بودن این بیماری و آگاهی اندک مردم و حتی گروه‌های متخصص درباره ماهیت و عملکرد این ویروس است، مساله‌ای که هنوز با گذشت دو سال از شروع پاندمی ادامه دارد.

دانشمندان و محققان زیادی از همان ابتدا برای شناخت این بیماری و پیدا کردن راه حلی برای پیشگیری و درمان آن دست به کار شدند، حاصل کار آنان بعد از حدود یکسال از ظهور ویروس، تولید واکسنی بود که بعد از طی مراحل مختلف علمی، تاییدیه‌های لازم را به دست آورد و وارد چرخه مصرف شد، واکسنی که در ابتدا بسیار کمیاب بود و رفته رفته با تولید نمونه‌های مختلف آن که به روشهای متعددی تولید می‌شدند، بیشتر شد.

تولید و تایید واکسن کرونا حدود یکسال بعد از شروع پاندمی یک نمونه استثنایی و به گفته برخی پزشکان و داروسازان، یک شاهکار در دنیای طبابت است زیرا اغلب واکسن‌های گوناگونی که از زمان تولید اولین واکسن تاریخ پزشکی یعنی واکسن آبله در سال ۱۷۹۶ به دست ادوارد جنر انگلیسی تولید شدند یک فرآیند طولانی ۱۰ تا ۱۵ ساله را طی می‌کردند تا به مرحله واکسیناسیون عمومی برسند اما واکسن کرونا در کمتر از یکسال بعد از همه‌گیری جهانی کرونا تولید شد و به فاصله کوتاهی بعد از آن مجوزهای اضطراری را از سازمان بهداشت جهانی کسب کرد و وارد مرحله واکسیناسیون عمومی شد.

درست از زمان تولید اولین واکسن، گروه‌ها و افراد مخالف واکسن در دنیا شکل گرفتند و کارزارها و تظاهرات‌های اعتراض آمیز خود را علیه واکسن شکل دادند. دلایل مختلفی هم مطرح می‌کردند که مهمترین آنها این بود که این واکسن‌ها عوارض بلند مدت دارند که در آینده معلوم می‌شود، این کار دستکاری در طبیعت است و عوارض ژنتیکی دارد، یا باعث عقیم شدن نسل بشر می‌شود اما گذر زمان ثابت کرد که هیچ کدام از واکسن‌های تولید شده چنین عوارضی نداشتند و نه تنها صدمه‌ای به بشر نزدند بلکه به مرور زمان و با تولید واکسن برای بیماری‌های مختلف بیماری‌های مختلفی یا ریشه‌کن شدند یا به مرحله حذف رسیدند. مهمترین این بیماری‌ها آبله، کزار نوزادی، فلج اطفال، سیاه‌سرفه، دیفتری، سرخک و سرخجه هستند.

در بسیاری از کشورها گروه‌های ضد واکسن با تکیه بر اینکه نمی‌دانیم در آینده این واکسن‌ها چه عوارضی دارند و چه مشکلاتی را ایجاد می‌کنند و شاید در آینده باعث ناباروری شوند، مخالفت خود را بیان می‌کنند.با گذشت حدود بیش از ۲۲۰ سال از تولید اولین واکسن در دنیا و اثبات اثربخشی آن در پیشگیری و حتی حذف بسیاری از بیماری‌های واگیر که تا قبل از تولید واکسن، همه‌گیری‌های جهانی و

مرگ و میرهای بالایی داشتند، هنوز گروه‌های ضد واکسن با همان شعارهای قبلی در اقصی نقاط جهان فعال هستند. آخرین و مدرن‌ترین دلیل آنها، استفاده از اصول حقوق شهروندی و اختیار انسان بر بدن خود است. آنان می‌گویند: هر کس اختیار بدن خودش را دارد و این حق انسانی است و نباید کسی را مجبور کرد بدون اینکه خودش داوطلب باشد، مجبور به واکسن زدن بشود و ایجاد محدودیت برای افراد واکسن نزده مانند ممنوعیت تردد، یا ترک شغل اقدامی است که با اصول حقوق بشر و دموکراسی و آزادی‌های فردی مغایرت دارد.

این ادعا البته بیشتر در کشورهای غربی بیشتر دیده می‌شود. تظاهرات و مخالفت‌هایی که در یکسال گذشته در کشورهایی مانند فرانسه، انگلیس، آمریکا و کانادا علیه واکسیناسیون اجباری مشاهده می‌شود از این نوع است، در عوض در بسیاری از کشورها گروه‌های ضد واکسن با تکیه بر اینکه نمی‌دانیم در آینده این واکسن‌ها چه عوارضی دارند و چه مشکلاتی را ایجاد می‌کنند و شاید در آینده باعث ناباروری شوند، مخالفت خود را بیان می‌کنند و البته برخی مخالفان پا را فراتر می‌گذارند و شایعاتی مانند ایجاد حالت آهنربایی در بدن افراد واکسن‌زده یا مرگ جمعی افراد واکسن زده چند سال پس از واکسیناسیون را تکرار می‌کنند.

واکسیناسیون، شرط بارداری سالم

دکتر «**اعظم السادات موسوی**» رئیس انجمن متخصصان زنان و زایمان ایران در گفت‌وگو با پژوهشگر ایرنا می‌گوید: بر اساس آنچه سازمان بهداشت جهانی و وزارت بهداشت اعلام کرده‌اند، تزریق واکسن کرونا قبل از بارداری و بعد از سه ماه اول بارداری هیچ منعی ندارد. واکسیناسیون کرونا نه تنها برای زنان و نوزادان آنها هیچ عارضه‌ای ندارد بلکه برای حفظ سلامت آنان توصیه اکید می‌شود و ضروری است.

وی می‌افزاید: با توجه به شواهد علمی تزریق واکسن کرونا قبل از بارداری زنان ضروری است و در صورتی که قبل از بارداری تزریق واکسن کرونا انجام نشده باشد توصیه می‌شود بعد از سه ماه اول بارداری تا زمان شیردهی حتما واکسن کرونا را تزریق کنند. تنها نکته‌ای که گفته می‌شود این است که اگر زمان زایمان مشخص است، از یک هفته قبل از زایمان تزریق واکسن کرونا انجام نشود تا اگر

علایمی پیدا شد، زایمان دچار مشکل نشود ولی در تمام دوران از قبل از بارداری و بعد از سه ماهه بارداری، تزریق واکسن کرونا هیچ محدودیتی ندارد و اتفاقا توصیه اکید شده است.

دکتر موسوی ادامه می‌دهد: اگر کسی واکسن بزند و بعد متوجه شود که باردار بوده است نیز باز هم مشکلی ندارد و نباید نگرانی داشته باشد و هیچ دلیلی برای اینکه بخواهد سقط کند وجود ندارد. حتی این امکان وجود دارد که آنتی بادی موجود در بدن مادر به نوزاد هم برسد و برای او هم ایمنی ایجاد کند.

وی در پاسخ به این پرسش که چه نوع واکسن‌هایی برای زنان باردار مناسب است، می‌گوید: تحقیقات اولیه در این زمینه روی واکسن فایزر انجام و مشخص شد که این واکسن برای زنان باردار ایمنی ایجاد می‌کند بعد از آن روی واکسن‌های دیگر از جمله سینوفارم هم این مطالعه انجام شد و نشان داده شد که واکسن‌های تایید شده همگی برای زنان و نوزازان کاملا ایمن هستند و هیچ مشکلی ندارند.

دکتر موسوی می‌افزاید: در مورد واکسیناسیون زنان باردار نه تنها منعی وجود ندارد بلکه تزریق این واکسن‌ها توصیه اکید می‌شود. تجربه یکساله واکسیناسیون نیز ثابت کرده است که تزریق واکسن به خصوص تزریق هر سه دز واکسن به شکل معناداری بر کاهش موارد مرگ و ابتلای شدید به بیماری کووید۱۹ موثر است بنابراین توصیه‌های علمی، شواهد عینی هم پیدا کرده‌اند و به شدت توصیه می‌شود زنان باردار یا زنانی که تمایل به بارداری دارند، حتما واکسن کرونا را تزریق کنند و هر سه دز واکسن را بزنند.

وی ادامه داد: تمام شواهد واکسیناسیون زنان در ایران در یکسال گذشته نشان می‌دهد که هیچ عارضه‌ای بعد از تزریق واکسن دیده نشده است و تا جایی که بنده مشاهده کرده‌ام و با توجه به گزارش‌های وزارت بهداشت، تزریق واکسن تاکنون هیچ عارضه‌ای در بین زنان باردار و نوزادان آنها نداشته است.

آیا واکسن کرونا عقیمی می‌آورد؟

رئیس انجمن متخصصان زنان و زایمان می‌گوید: شایعات زیادی از زمان پاندمی کرونا مطرح شد، از جمله اینکه تزریق واکسن باعث ناباروری و عقیمی افراد می‌شود، اما با تجربه یکساله اخیر مشخص شد که هیچ کدام از این شایعات پایه علمی ندارد و کاملا بی‌اساس هستند. به هر حال یکسری افراد مخالف واکسن هستند که حرف‌هایی را بدون مستند و پایه علمی مطرح می‌کنند و در جامعه انتشار می‌دهند و چون بیماری کووید۱۹ از ابتدا یک بیماری کاملا ناشناخته بود، ناشناخته بودن این بیماری و اطلاعات کم جامعه درباره آن می‌توانست زمینه بروز شایعات را فراهم کند اما هیچ کدام از این شایعات پایه علمی ندارد.

وی می‌افزاید: شواهد علمی نشان داد که واکسن کرونا نیز با همان مکانیزم سایر واکسن‌ها مثل واکسن آنفلوانزا و سایر واکسن‌های ضد ویروس عمل می‌کند و همه مراحل علمی تایید واکسن از نظر نداشتن عارضه و ایمنی‌زایی برای واکسن‌های تولید و تایید شده، طی شده است و مانند آنها در بدن افراد آنتی بادی ایجاد می‌کند و جای هیچگونه نگرانی وجود ندارد.

دکتر موسوی ادامه می‌دهد: در یکسال گذشته و از زمانی که واکسن‌های کرونا در ایران هم وارد شد،

زنان زیادی هستند که واکسن کرونا را تزریق کردند، بعد از مدتی باردار شدند و بدون هیچ مشکلی دوران بارداری خود را سپری کردند و فرزند خود را به دنیا آوردند، مردان بسیار زیادی هم هستند که بعد از واکسیناسیون مشکلی در زمینه باروری آنان به وجود نیامد بنابراین شایعاتی که مخالفان واکسن درباره عارضه ناباروری بعد از تزریق واکسن مطرح می‌کنند، کاملا بی‌اساس است. اکنون اکثر زنانی که برای مشاوره بارداری مراجعه می‌کنند، واکسن زده‌اند و بدون مشکل دوران بارداری و زایمان را طی می‌کنند و اگر زنانی باشند که واکسن نزده‌اند، پزشکان زنان به آنان توصیه می‌کنند اول واکسن کرونا را بزنند و بعد برای بارداری اقدام کنند.

همه‌گیری کرونا در ایران تا حد زیادی از همان مدل و موج‌های جهانی پیروی کرده است. اکنون ایران در میانه ششمین موج کروناست که با سویه امیکرون در اغلب کشورهای دنیا فراگیر شده است. ویروس جهش یافته جدید کرونا با نام امیکرون که ابتدا در آفریقای جنوبی به علت میزان اندک واکسیناسیون شناسایی شد، پس از ۵۴ بار جهش در اغلب کشورهای دنیا گسترش یافت و اکنون در بسیاری از کشورها سویه غالب کروناست. ویروسی که سرعت انتشارش به مراتب بیش از سویه‌های قبلی کروناست اما در اغلب موارد، شدت بیماری آن کم و میزان مرگ‌آوری آن پایین‌تر از واریانت‌های قبلی کروناست. با این حال سرعت انتشار این ویروس مجال به روزرسانی واکسن را نداد و عده زیادی از افرادی که واکسن‌های قبلی کرونا را تزریق کرده بودند نیز به این نوع جدید کرونا مبتلا شدند.

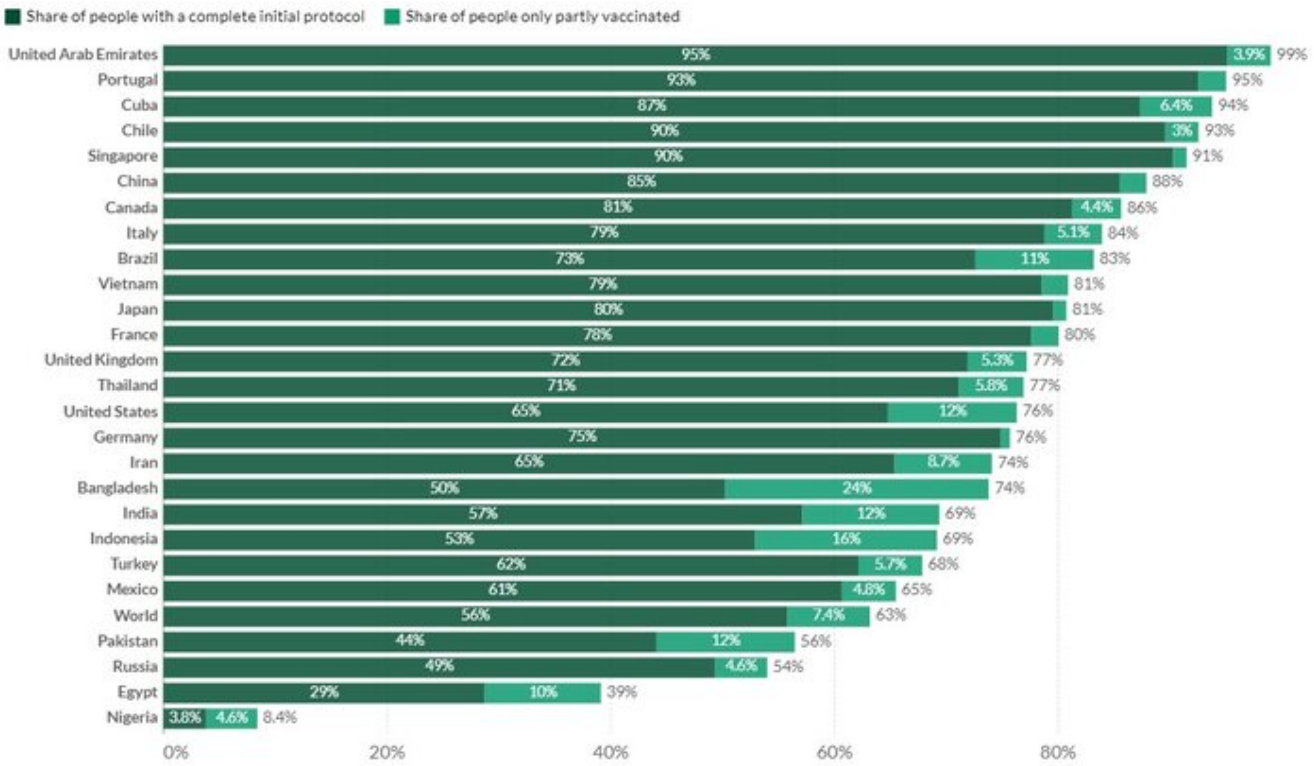

ابتلای تعداد قابل توجهی از افراد واکسن زده به امیکرون، به افراد ضد واکسن این مجال را داد تا از بی‌اثری واکسن نسبت به این نوع جدید کرونا سخن بگویند اما کارشناسان نظام سلامت، متخصصان عفونی و اپیدمیولوژی اعلام کردند: با وجود اینکه بسیاری از افراد واکسن زده به امیکرون مبتلا شده‌اند اما میزان مرگ و میر این ویروس در بین افراد واکسن زده بسیار کمتر از افراد واکسن نزده است.

تاثیر واکسن در جلوگیری از مرگ و میر

دکتر «**حمیدرضا جماعتی**» دبیر ستاد ملی مقابله با کرونا به پژوهشگر کرونا می‌گوید: واکسن‌های کرونا ممکن است جلوی ابتلا به بیماری کووید۱۹ را نگیرند اما تا حد زیادی جلوی مرگ این بیماری را می‌گیرد. شواهد نشان می‌دهد در افرادی که هر سه دز واکسن کرونا را زده‌اند، تزریق واکسن حدود ۸۰ تا ۸۸ درصد توانسته، جلوی بستری و مرگ و میر کرونا را بگیرد.

وی می افزاید: اکثر کسانی که در بخش‌های بیمارستانی بستری هستند یا دچار نقص سیستم ایمنی هستند یا اصلا واکسن نزده‌اند یا ناقص واکسن زده‌اند و هر سه دز واکسن را نزده‌اند، بنابراین ایمنی کافی را ندارند. شواهد بالینی در بیمارستانها نیز نشان می‌دهد، بیش از ۸۰ درصد کسانی که بر اثر کرونا در بیمارستانها فوت می‌کنند کسانی هستند که یا واکسن نزده‌اند یا بیماری زمینه‌ای و نقص سیستم ایمنی دارند. دانش امروز پزشکی ثابت کرده که واکسن‌های کرونا عارضه‌ای ندارند و اثربخشی آنها در کاهش مرگ و میر این بیماری یک امر ثابت شده است.

درباره آینده پاندمی کرونا هنوز حرف و حدیث زیاد است، خوشبین‌ها پایان کرونا را بعد از پیک امیکرون نزدیک می‌دانند اما هنوز این نگاه مخالفان جدی دارد، آمارهای جهانی نشان می دهد حدود ۶۳ درصد مردم دنیا واکسن کرونا را تزریق کرده‌اند و ۳۸ درصد هنوز این واکسن را تزریق نکرده‌اند، خطری که می‌تواند عامل جهش‌های جدید ویروس کرونا و شروع پیک‌های بعدی باشد، بنابراین عقل سلیم می گوید، باید واکسن زد و خانواده‌ها توصیه‌های علمی از جمله تزریق واکسن قبل از بارداری را جدی بگیرند.

**افشین شاعری